

John Farnell and James Elles, *In Search of a Common Fisheries Policy*, Aldershot: Gower, 1984, 213 s., 28.50 \$; Michael Leigh, *European Integration and the Common Fisheries Policy*, London: Croom Helm, 1983, 228 s.

Der gik ikke lang tid efter, at EF-landene endelig fik vedtaget en fælles fiskeripolitik i januar 1983, før en bog herom så dagens lys, og et år senere fulgte så endnu et værk herom. Begge ovennævnte værker er skrevet af embedsmænd ved Kommissionen, hvilket naturligvis betyder, at de har haft adgang til en del information, som universitetsfolk, der beskæftiger sig med emnet, ikke har. Da mange af de vigtigere beslutninger herom er blevet taget i de nationale hovedstæder, er fordelene ved at være placeret i Bruxelles dog måske noget begrænset. Forfatterne har da også i en vis grad måttet spekulere om motiverne for først britisk og irsk tøven, siden fransk og til sidst dansk ditto. Grundet den indrepolitiske politisering var denne spekulation dog forholdsvis let. Fiskernes krav blev jo kendt af den brede offentlighed.

Begge værker følger udviklingen fra de oprindelige seks EF-landes første forordninger på fiskeriområdet i 1970 over udvidelsesforhandlingerne og tiltrædelsestraktaten af 1972 samt beslutningen om at indføre en 200-sømile fiskerizone taget i 1976 frem til kampen om adgang til kystvande og om kvoter, der især blev akut de seneste år, før den endelige politik faldt på plads i 1983.

Begge bøger præsenterer det meget komplekse politiske spil på en overskuelig måde. Analyserne forekommer plausible og i og for sig overbevisende. At de ser problemerne fra en EF-synsvinkel, kan man næppe fortænke dem i. Måske er de til tider lidt for forsigtige, når de udtaler sig om Kommissionens rolle. For øvrigt fremhæver Farnell og Elles den meget aktive rolle, som den danske kommissær Finn Gundelach spillede fra midten af 1970'erne til sin død i januar 1981. Man taler om Gundelach æraen, hvor kommissæren stort set havde *carte blanche* og førte hemmelige forhandlinger til alle sider, måske til fortrydelse for visse embedsmænd, der ikke altid var så informeret, som de kunne ønske. Med Gundelachs død mistede Kommissionen politisk vægt. Hans efterfølger, "Mr. Contogeorgis, a newcomer to the Community as the Greek Commissioner, had to take over the dossier in addition to his own transport portfolio in very difficult circumstances" (Farnell & Elles, p. 193). Dette sidste er vist nok en pæn måde at sige på, at den nye kommissær ikke vidste, hvad det drejede sig om.

Da dansk politik jo kom til at spille en vigtig rolle, kan det måske også være interessant at se, hvordan denne rolle fremstilles. Atter er det måske Farnell og Elles, der kommer tættest på. Hjortnæs nævnes ikke hos Leigh, men omtales i Farnell og Elles som en dansk minister, der udnyttede anti-EF følelsen i Folketinget og i landet. Som en parentetisk bemærkning siges det: "Mr. Hjortnaes did not choose to explain at home the commonly held view outside Denmark that, in the absence of a common fisheries policy, it would be Denmark, largely dependent on other countries' fishing grounds, which would suffer most" (p. 193). Generelt set må det siges, at begge værker fremhæver de indrepolitiske vanskeligheder, herunder også de vanskeligheder, som Hjortnæs' afløser Henning Grove havde med markedsudvalget. For øvrigt fremgår det af fremstillingen, at Danmark skiftede mening om kvoter mellem 1978, hvor man tilsluttede sig Kommissionens forslag,

John Farnell and James Elles, *In Search of a Common Fisheries Policy*, Aldershot: Gower, 1984, 213 s., 28.50 \$; Michael Leigh, *European Integration and the Common Fisheries Policy*, London: Croom Helm, 1983, 228 s.

Der gik ikke lang tid efter, at EF-landene endelig fik vedtaget en fælles fiskeripolitik i januar 1983, før en bog herom så dagens lys, og et år senere fulgte så endnu et værk herom. Begge ovennævnte værker er skrevet af embedsmænd ved Kommissionen, hvilket naturligvis betyder, at de har haft adgang til en del information, som universitetsfolk, der beskæftiger sig med emnet, ikke har. Da mange af de vigtigere beslutninger herom er blevet taget i de nationale hovedstæder, er fordelene ved at være placeret i Bruxelles dog måske noget begrænset. Forfatterne har da også i en vis grad måttet spekulere om motiverne for først britisk og irsk tøven, siden fransk og til sidst dansk ditto. Grundet den indrepolitiske politisering var denne spekulation dog forholdsvis let. Fiskernes krav blev jo kendt af den brede offentlighed.

Begge værker følger udviklingen fra de oprindelige seks EF-landes første forordninger på fiskeriområdet i 1970 over udvidelsesforhandlingerne og tiltrædelsestraktaten af 1972 samt beslutningen om at indføre en 200-sømile fiskerizone taget i 1976 frem til kampen om adgang til kystvande og om kvoter, der især blev akut de seneste år, før den endelige politik faldt på plads i 1983.

Begge bøger præsenterer det meget komplekse politiske spil på en overskuelig måde. Analyserne forekommer plausible og i og for sig overbevisende. At de ser problemerne fra en EF-synsvinkel, kan man næppe fortænke dem i. Måske er de til tider lidt for forsigtige, når de udtaler sig om Kommissionens rolle. For øvrigt fremhæver Farnell og Elles den meget aktive rolle, som den danske kommissær Finn Gundelach spillede fra midten af 1970'erne til sin død i januar 1981. Man taler om Gundelach æraen, hvor kommissæren stort set havde *carte blanche* og førte hemmelige forhandlinger til alle sider, måske til fortrydelse for visse embedsmænd, der ikke altid var så informeret, som de kunne ønske. Med Gundelachs død mistede Kommissionen politisk vægt. Hans efterfølger, "Mr. Contogeorgis, a newcomer to the Community as the Greek Commissioner, had to take over the dossier in addition to his own transport portfolio in very difficult circumstances" (Farnell & Elles, p. 193). Dette sidste er vist nok en pæn måde at sige på, at den nye kommissær ikke vidste, hvad det drejede sig om.

Da dansk politik jo kom til at spille en vigtig rolle, kan det måske også være interessant at se, hvordan denne rolle fremstilles. Atter er det måske Farnell og Elles, der kommer tættest på. Hjortnæs nævnes ikke hos Leigh, men omtales i Farnell og Elles som en dansk minister, der udnyttede anti-EF følelsen i Folketinget og i landet. Som en parentetisk bemærkning siges det: "Mr. Hjortnaes did not choose to explain at home the commonly held view outside Denmark that, in the absence of a common fisheries policy, it would be Denmark, largely dependent on other countries' fishing grounds, which would suffer most" (p. 193). Generelt set må det siges, at begge værker fremhæver de indrepolitiske vanskeligheder, herunder også de vanskeligheder, som Hjortnæs' afløser Henning Grove havde med markedsudvalget. For øvrigt fremgår det af fremstillingen, at Danmark skiftede mening om kvoter mellem 1978, hvor man tilsluttede sig Kommissionens forslag,

og 1982, hvor man afviste selve ideen med kvotarestriktioner. Ikke alt for konsistent, må man sige! Var det danske fiskeriministerium ikke helt oppe på mærkerne fra begyndelsen, fristes man til at spørge?

Hvis man skal sammenligne de to bøger, kan man måske sige, at Farnell og Elles til tider giver os en fornemmelse af at være tættere på de politiske lidenskaber, personer og motiver, der indgik. Til gengæld stiller Leigh i større udstrækning politologiske spørgsmål. Som sådan supplerer de to fremstillinger i en vis udstrækning hinanden. Farnell og Elles siger indirekte, men Leigh direkte, at den neofunktionalistiske integrationsteori endnu har forklaringskraft. Med en reference til Stanley Hoffmann siger Leigh det på denne måde: "At the end of 1982 a leading scholar included fisheries among the Community's 'failures and fiascoes'. Scarcely a month later the Council approved the CFP settlement, delegated new powers to the Commission, undertook to limit its recourse to the 'veto' in fisheries decisions and generally confounded the conventional wisdom of disillusioned theorists" (p. 206). Leigh indrømmer naturligvis, at konklusionerne på basis af et "case" må være lidt tentative. Men noget tyder altså på, at patienten overlever.

Udover at vise lidt større interesse for politologiske overvejelser er Leighs bog også lidt bedre dokumenteret end det andet værk. Dertil kommer hos Leigh en bibliografi, som ikke findes hos Farnell og Elles.

Finn Laursen

Elina Haavio-Mannila, m.fl., *Det uferdige demokratiet - Kvinder i nordisk politik*, Oslo: Nordisk Ministerråd, 1983, 293 s., 150,00 kr. (Distribueres af Schultz Forlag).

Det vil næppe undre nogen, at en bog om kvinder skrevet af kvinder har et normativt udgangspunkt. Det fremgår af bogens titel og udtrykkes desuden af forfatterne selv, der som kvindeforskere er "opptatt av de former for uretferdighet og ulikhet som er basert på køn" (p. 1). Bogen får dermed et strategisk formål som en "veiviser for dem som ønsker å arbeide for en offentlig politikk som kan føre oss mot mer demokratiske samfunn hvor kvinners og menns rettigheter ivartas gjennom en likere fordeling av politisk makt" (p. 7).

Set ud fra et videnskabeligt synspunkt er der naturligvis i princippet intet til hinder for at tage et normativt udgangspunkt af den beskrevne type; men det stiller på forhånd forfatterne over for den vanskelige opgave at skulle styre stærke politiske holdningers eventuelle indflydelse på de empiriske analyser. Som læser er man derfor fra starten særdeles spændt på, om det lykkes forfatterne at holde deres roller som kvinder og som forskere adskilte i en situation, hvor emnet netop er kvinder i politik.

Om bogens baggrund kan det i øvrigt oplyses, at den er skrevet med støtte fra Nordisk Ministerråd. Det stiller på forhånd krav om et tværnordisk indhold. Det har forfatterne taget en prisværdig ambitiøs konsekvens af, idet de i indledningen (p. 2) lægger op til en egentlig komparativ analyse af kvinder i politik i de nordiske lande. Gennem denne programerklæring bliver forventningerne til bogen meget